

İlkokuma Yazma Programı ve Öğretimi

Süleyman ÇELENK

10. Baskı

Prof. Dr. Süleyman ÇELENK

İLKOKUMA YAZMA PROGRAMI VE ÖĞRETİMİ

ISBN 978-605-241-801-7

DOI 10.14527/9786052418017

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

10. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
(0312 341 36 67)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 25931

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*“İnsanlığı Yönetebilecek Olanlar, Okuma Yazma
Gücüne Sahip Olanlardır”*

Voltaire

Prof. Dr. Süleyman ÇELENK

Prof. Dr. Süleyman Çelenk; 1967 yılında Perşembe İlköğretmen Okulu'nu, 1978 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Bölümü'nü (3 yıllık önlisans), 1986 Yılında, Selçuk Üniversitesi'ni (Lisans Tamamlama), 1988 yılında yine aynı üniversiteden Eğitim Bilimleri Alanında Yüksek Lisans ve 1993 yılında da Hacettepe Üniversitesi'nden Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'ndan (İlköğretimde Program Geliştirme alanı) doktora derecesi aldı.

Dr. Çelenk, çalışmalarını, sınıf öğretmenliği programları, ilköğretimde program geliştirme ve özellikle de ilkokuma ve Yazma öğretimi alanlarında yoğunlaştırdı. Bunun dışında, Dr. Çelenk'in, ülkenin genel eğitim sorunları, özellikle de öğretmen eğitimi alanlarına yönelik çalışmalar da dahil olmak üzere çok sayıda, kitap, bildiri ve makalesi mevcuttur.

Yazar halen KKTC / Lefe Avrupa Üniversitesi'nde aktif olarak Akademik yaşamını sürdürmektedir. scelenk@eul.edu.tr.

ORCID No: 0000-0002-3628-0425

ÖN SÖZ

Sevgili öğretmenler ve öğretmen adayları:

Elinizdeki bu kitap, oturup hayalin tasarımlar yapan bir yazarın düşlerinin ürünü değildir. Aksine, 50 yılı aşkın meslek yaşamının yedi yılını sınıf öğretmeni olarak birinci sınıfta ilkokuma-yazma öğretmek, iki yıl süren ilköğretim müfettişliği döneminde sınıfta ilkokuma-yazma öğreten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları gözleyerek, geri kalan kısmı da sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda; “Başarılı bir ilkokuma-yazma öğretimin nasıl olur?” sorusuna yanıt arayarak geçişen bir meslek adamının deneyimlerinin bir ürünüdür.

Okuma, günümüzde en temel bilgi edinme yollarının başında gelmektedir. Yazma ise, duygu, düşünce ve izlenimleri açığa vurmanın bir aracıdır. Bu iki etkinlik, bu öneminden dolayı, toplumda kabul görmeyen ve bir yer edinmenin en temel araçlarıdır. Kişinin hayattaki başarısı, bir ölçüde sahip olduğu okuma-yazma becerisinin niteliğiyle eş değerlidir. Sadece okur-yazar olmak yaşam başarısı için yeterli olmamaktadır. Günümüzde hızlı okuma teknikleriyle dakikada 2000-3000 sözcüğün okunabildiğinden söz edilir olmuştur. İnsanın artık başarılı olabilmesi için başka seçeneği yoktur. Çünkü günümüz dünyasında bilgi patlaması yaşanmaktadır. Bu gelişmelerin hızla izlenmesi ve toplum yaşamındaki yerini alması gerekmektedir.

O hâlde, çocuklarımıza kazandıracığımız okuma-yazma becerisinin niteliği de önemlidir. Artık okuma-yazma öğrensin de nasıl olursa olsun di-yemeyiz. Çocuğa kazandıracığımız okuma-yazma becerisi, “hızlı, doğru, anlayarak ve kavrayarak” okuma ve okuduğundan zevk alma, bir başka anlatımıyla “eleştirel” bir okuma ve işlek, düzgün bir yazı yazma ilko-kuma-yazma öğretiminin temel hedefi olmak durumundadır.

Yazının icadından önceki, denemler, insanoğlunun kaybolmuş yıllarının bir ifadesi olarak tarihe karanlık dönemler olarak damgasını vurmuştur. Bu gelişmeyle insanlık bilgi ve görgü birikimini kütüphaneler dolusu kitaplarla gelecek kuşaklara aktarma olanağını yakalamış, bunun sonuç olarak da bilim ve teknolojide baş döndürücü gelişmeler birbirini izlemiştir. O nedenle de ülkelerin sahip bulunduğu okur-yazarlık düzeyi temel bir kalkmışlık ölçütü olarak ele alınmıştır.

Okuma-yazma becerileri gelişerek bireyin kişiliğinin birer parçasını oluşturur. Böylece de bu iki beceri yaşam boyu ona güç ve destek verir. Bu iki beceriyi çocuklara kazandırma sorumluluğunu yüklenmiş olan öğretmenin, nüfusu 7-8 milyonu bulmayan bazı ülkelerde günlük satışı milyonu aşan gazeteler varken; nüfusu 70 milyonu aşan ülkemizde en güçlü gazetenin günlük sayısı neden birkaç

yüz bin ile ölçülür? Olduğu sorusunun yanıtını arayarak işe başlamasında yarar vardır. Bu durum sadece geri kalmışlıkla açıklanabilir mi? Bu sayının düşüklüğünde, okuma-yazma öğrenirken zorlandığı için okuma korkusu geliştirmiş olma ve bunun sonucunda da okumadan nefret ettiği için her türlü okuma materyalinden uzak durmanın etkisi olamaz mı? Ya da bu durumda, hatalı okuma-yazma becerisi geliştirdiği için, okuduğunu bir türlü anlayamamanın, okurken zorlanmanın olumsuz etkisi yok mudur?

“Sevgili Öğretmenim;

İlkokuma-yazma öğretimi dersleri, çocuğun öğrenme korkusuyla okuldan kaçtığı dersler olmamalıdır. Aksine bu dersler, çocukların en çok zevk aldığı, evinden koşarak okula kaçtığı dersler olmalıdır. İşte o za-man, okuma-yazma sevgisiyle dolu geleceğin yurttaşını yetiştirmiş olursun. İşte o zaman senin ülkende de traji milyonu aşan, gazeteler, dergiler, kitaplar olacağından da asla kuşkun olmasın.”

Yetişmemde emeği geçen değerli hocalarım; merhum Prof Dr. Nusrettin FİDAN’ı Prof. Dr. Veysel SÖNMEZ’i ve Prof Dr. Özcan DEMİREL’i hiç unutmuyorum. Bu kitabın bir an önce yayın dünyasına kazandırılabilmesi için durmadan teşvik ederek beni yüreklendiren değerli meslektaşlarım ve öğrencilerime, kitabın bu yeni basımında desteğini esirgemeyen PEGEM-A yayınevine ve zor günlerimde hep en yakınımda olan sevgili eşim Gül’e sonsuz teşekkürlerimle... scelenk@eul.edu.tr

Ekim 2021

Prof. Dr. Süleyman ÇELENK

Lefke Avrupa Üniversitesi,

Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi

Lefke/KKTC

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....v

1. BÖLÜM

İLKOKUMA-YAZMA ÖĞRETİMİNİN TEMELLERİ

Eğitimin Temel Kavramları.....	2
Eğitim.....	2
Öğrenme.....	2
Öğretme.....	3
Öğrenme-Öğretme Süreci.....	3
Eğitim Programı.....	4
Türkçe'nin Yapısal Özellikleri ve İlkokuma-Yazma Öğretimi.....	5
Türkçe Sondan Eklemeli Bir Dildir.....	5
Türkçe'de Ses Uyumu Vardır.....	6
Türkçe'nin Sözdizimi Farklıdır.....	6
Türkçe Okuma-Yazma Öğrenme Kolaydır.....	6
Birinci Sınıf Çocuğunun Gelişim Özellikleri.....	7
Bu Dönemde Çocuklar Bireyselleşmeye Başlar.....	8
Bu Dönemde Çocukların Beden ve Hareket Becerilerinde Önemli Gelişmeler Olmuştur.....	8
Okula Başlama Toplumsal Gelişimde Önemli Bir Adımdır.....	9
Çocuğun Toplumlaşmasında Oyun Gruplarının Önemi Büyüktür.....	10
TV Yayınları Programlı İzlenmelidir.....	11
Çocuklar Önemli Farklarla Okula Başlar.....	12
Birinci Sınıf Çocuğu Somut İşlemler Dönemindedir.....	13
Okul Aile İşbirliğinin İlkokuma-Yazma Öğretimindeki Önemi.....	14
Anne-Baba ve Okul İşbirliği.....	15
Okulöncesi Deneyimler ve İlkokuma-Yazma Öğretimi.....	20
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kuluçka Dönemi.....	20
Çocuk Okuma-Yazma Öğrenmeye Yaşamın İlk Yıllarında Başlar.....	20
Neden "Kuluçka Dönemi".....	21
Kuluçka Döneminde Okuma-Yazma Sürecinin Gelişimi.....	22
Kuluçka Döneminin Gelişim Basamakları.....	24
Anaokulunun Önemi.....	25
İlkokuma-Yazma Öğretimi, Çocuğun Okul Öncesi Deneyim ve Birikimlerine Dayalı Yürütülmelidir.....	26
İlkokuma-Yazma Öğretimi ve Çocuğun Gelişim Düzeyi.....	27
Özet.....	29
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	29

2. BÖLÜM

İLKOKUMA-YAZMA ÖĞRETİMİNİN AMAÇLARI, ÖNEMİ VE İLKELERİ

Giriş.....	32
İlkokuma-Yazma Öğretiminin Amaçları	32
İlkokuma-Yazma Öğretiminin Önemi	32
İlkokuma-Yazma Öğretiminin İlkeleri.....	34
Özet	39
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	39

3. BÖLÜM

İLKOKUMA-YAZMA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Giriş.....	42
İlkokuma-Yazma Öğretim Yöntemleri	45
A. Bireşim Yöntemleri	45
Bireşim Yöntemlerinin Alt Teknikleri	46
Bireşim Yöntemlerine Yöneltilen Eleştiriler	51
Bireşim Yöntemlerine Yönelik Çağdaş Uygulamalar.....	51
B. Çözümleme Yöntemleri.....	52
Çözümleme Yöntemlerinin Alt Teknikleri.....	53
Çözümleme Yöntemine Yöneltilen Eleştiriler	58
C. Karma Yöntemler	58
Karma Yöntemlerin Eleştirisi	59
Dünyanın Çeşitli Ülkelerinden İlkokuma ve Yazma Öğretimine İlişkin Örnekler	59
İlkokuma Yazma Öğretimine Farklı Bir Bakış	63
Aşamalı Bireşim Tekniğinin Dayandığı Temeller	64
Neden Aşamalı Yöntem Değil de Teknik.....	65
Aşamalı Bireşim Tekniğinde Öğretim Süreci.....	66
Aşamalı Bireşim Tekniği Özgün Bir Yöntemdir.....	68
Araştırmacının Notu.....	68
Meb'nin İlkokuma ve Yazma Öğretim Programı	68
Yeni İlkokuma Yazma Öğretim Programının Değerlendirilmesi	73
Fark Gibi Gösterilebilecek Farksızlıklar	78
Özet	80
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	80

4. BÖLÜM

İLKOKUMA - YAZMA ÖĞRETİMİNDE YARARLANILABİLECEK GENEL ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Tam Öğrenme ve İlkokuma-Yazma Öğretimi	82
Tam Öğrenme Modelinin Değişkenleri	83
Cezanın Olumsuz Sonuçları ve Pekiştirici	89
Öğrenme-Öğretme Sürecinde Ödül ve Ceza	89
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Dönüt- düzeltme İşlemleri	91
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Kazanılan Davranışlar.....	93
Bilgi İşlem Süreci ve İlkokuma-Yazma Öğretimi	94
Bilgi İşlem Süreci Kuramcılarına Göre Öğrenme ve Bellek	95
Dikkat ve Seçici Algıyı Harekete Geçiren Uyarılar	98
Kısa Süreli Bellek / İşleyen Bellek	99
Kısa Süreli Belleğin Sınırlılığının Öğrenmeye Etkisi	100
Uzun Süreli Bellek.....	101
Gagne'nin Öğretim Modeli	102
Rutin Tekrar Öğretimi Öldürür	107
Öğrenme-Öğretme Etkinliklerinin Planlanması	108
Çoklu Zeka Kuramı ve İlkokuma Yazma Öğretimi	113
Çoklu Zekânın Eğitim İçin Yol Gösterici Etkileri.....	118
Çoklu Zekâ ve İlkokuma-Yazma Öğretimi.....	118
Özet	120
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	120

5. BÖLÜM

TÜRKÇENİN TEMEL BECERİLERİ VE İLKOKUMA-YAZMA ÖĞRETİMİ

Giriş.....	122
Yapılandırıcı Yaklaşım Göre Türkçe Öğretimi.....	123
Türkçenin Temel Becerileri ve Öğretimi.....	127
Dinleme Öğretiminin Hedefleri.....	129
Dinleme Öğretimi	129
Dinleme Öğretimi İçin Neler Yapılmalıdır?	132
Dinleme Öğretiminde Yararlanılabilecek Araçlar	132
Dinleme Becerisi İzleme Değerlendirme Düzeltme İşlemleri	133
Okuma Türleri	138
Okuma Öğretiminin Hedefleri.....	139
Okumada Hızı ve Anlamayı Düşüren Nedenler	140
Okuma Öğretimi.....	143

Çocukların Okul Öncesi Okuma Deneyimleri.....	143
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Dikkate Alınması Gereken.....	145
Okuma Becerisini İzleme Değerlendirme Düzeltme İşlemleri.....	148
Konuşma Becerisi İzleme Değerlendirme Düzeltme İşlemleri.....	153
Özet.....	164
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	164
İlkokuma – Yazma Programında Önerilen El Yazısı Örneği.....	164

6. BÖLÜM

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

I. Hazırlık.....	166
Öğrenci Hazır Olma Durumuna Getirilmelidir.....	167
Öğretime Hazırlık.....	168
Çocuklarda Okuma-Yazmaya Hazırlık Düzeyinin Belirlenmesi.....	170
Hazırlık Döneminin Süresi.....	189
Hazırlık Döneminde Yapılacak Diğer İşler.....	189
Dinlemeye Hazırlık.....	191
Yazmaya Hazırlık.....	191
Çizme-Boyama Çalışmaları.....	191
Serbest Çizgi Çalışmaları.....	192
Düzenli Çizgi Çalışmaları.....	192
Hazırlık Evresi İzleme Değerlendirme Düzeltme İşlemleri.....	192
II. Öğrenme – Öğretme Etkinlikleri.....	194
III. Metin Aracılığı ile Öğrenme.....	208
IV. Kendini İfade Etme.....	209
V. Değerlendirme.....	210
Özet.....	210
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	210

7. BÖLÜM

İLKOKUMA-YAZMA ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENME SORUNLARI OLAN ÇOCUKLAR

Giriş.....	212
Normal Sınıflarda Karşılaşılan Öğretim Sorunları.....	212
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Bireysel Farklılıkların Önemi.....	212
İlkokuma-Yazma Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Faktörler.....	213
Özet.....	218
Kendini Değerlendirme ve Denetleme Soruları.....	218

8. BÖLÜM

EĞİTİMDE TEKNOLOJİDEN YARARLANMA

A. Eğitim Teknolojisi	219
Bilimsel dayanaklar	220
B. Öğretim Araçları.....	221
1. Modern Öğretim Araçları.....	221
2. Klasik Öğretim Araçları.....	225
3. İlkokuma ve Yazma Öğretiminde Oyundan Yararlanma	226
4. Öğretmen Yapımı Araç ve Oyunlar	230
EKLER	239
KAYNAKÇA	267

1. BÖLÜM

İLKOKUMA - YAZMA ÖĞRETİMİNİN TEMELLERİ

ÜNİTENİN AMAÇLARI

- Eğitim Temel kavramları bilgisi.
- Türkçe'nin ilkokuma-yazma öğrenmede sağladığı kolaylıkları kavrayabilme
- Çocuğun gelişim özellikleri ve öğrenme kavramı arasındaki ilişkinin önemini kavrayabilme.

KONU ALANI

- Eğitimin temel kavramları
- Türkçe'nin yapısal özellikleri ve ilkokuma-yazma öğretimi.
- Birinci sınıf çocuğunun gelişim özellikleri.

NE YAPILMALI, NASIL ÇALIŞILMALI

- Türkçe literatürde ilkokuma-yazma öğretimiyle ilgili kaynakları inceleyiniz.
- Elinizdeki bu kaynak dahil Türkçe ilkokuma-yazma öğretimiyle ilgili kaynaklar arasında karşılaştırma ve kıyaslamalar yapınız. Bu durum sizin tek boyutlu yetişmenizi önleyecek, öğretme yeteneğinizi geliştirecektir.
- Ünitenin sonundaki özeti okuyunuz. Üniteyle ilgili kendi kendinizi değerlendirme ve denetleme sorularını inceleyerek, yanıtlayınız. Yanıtlayamadığınız soruları için ilgili bölümü tekrar ve dikkatle okuyarak notları alınız.

EĞİTİMİN TEMEL KAVRAMLARI

Bu başlık altında eğitimin temel kavramlarından; eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretin programı kavramları ele alınıp incelenecektir.

Eğitim

En genel anlamıyla eğitim, insanlara belli davranışsal özellikleri kazandırma sürecidir. Bu anlamda eğitim, “kültürlenme” sürecinin bir parçasıdır. Yaygın kabul gören tanımıyla; “Eğitim *bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.*” Eğitimci, çocuğun davranışları üzerinde çalışır. Bu anlamda öğretmenler bir bakıma davranış mimarıdır. Bilinmelidir ki davranışlarda kendiliğinden değişmez. Davranışların değişmesi, bireyin çevresiyle etkileşimi, kısaca yaşantılar geçirmesiyle olasıdır. O nedenle öğretmenler; öğrenciler için istendik davranışların yaşandığı bir etkileşim düzenini yani öğrenme çevresini oluşturmalıdırlar. Unutulmamalıdır ki “yüzme suda öğrenilir”.

Gelişme yolunda olan toplumlar, yetişmekte olan yeni kuşaklara kazandırmayı öngördüğü davranışları rastlantılara ve kültürlenmenin gelişigüzel etkilerine bırakamazlar. Öte yandan okul, öğrencileri toplumdaki istenmeyen etkilerden korumakla da yükümlüdür. Bunun için eğitim çevresini yani çocuğa etki alanını genişletmeyi amaçlar. O nedenle de okuldaki eğitim amaçlı; yani kasıtlıdır. Kendinden beklenen bu görevleri yerine getirebilmesi için eğitim, belli amaçlara göre önceden hazırlanmış programlar doğrultusunda yürütülür.

Öğrenme

Öğrenme “*yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişmesi*” olarak tanımlanmaktadır. Eğitim bir süreç olarak ele alındığında öğrenme bu sürecin sonunda elde edilen üründür. Eğitim, davranış değiştirmeye yönelik bir dizi etkiler olarak değerlendirilirse, öğrenme bu etkilerin sonucunda elde edilen davranıştır. Bir anlamda eğitim, bir neden, öğrenme ise bir sonuçtur.

Eğitim süreci sonunda elde edilen davranışların öğrenilmiş davranışlar sayılabilmesi için nispeten kalıcı olması beklenir. Bebeğin emme davranışı, ışık karşısında gözlerin kırılması, yüksek seste irkilme davranışları öğrenilmiş davranış olmayıp, doğuştan gelen refleks hareketlerdir. O halde bir davranışın öğrenilmiş davranış sayılabilmesi için onun sonradan kazanılması ve belli bir kararlılıkla birey üzerinde etkisini sürdürmesi gerekir.

Öğrenme bireyin kendi yaşantısı yoluyla gerçekleşebilir. Öğrenilmiş davranışlar, bireyin yaşantısının ürünüdür. Bu da bireyin çevresiyle etkileşim kurmasıyla mümkündür. Bireyin çevresiyle etkileşim kurması, çevresindeki uyarınları duyu organları yardımıyla alarak, onları algılaması, yorumlaması ve tepkide bulunması anlamına gelir.

Öğretme

Öğretme, öğrenme olayının öğretmen tarafındaki görüntüsünü oluşturur. Öğretme, “*öğrenmeyi kılavuzlama etkinliği*” olarak tanımlanabilir. Kısaca öğretme, bireyin öğrenmesini sağlama eylemidir. Bu anlamda *öğrenme -öğretme sürecinde öğretmenin görevi yol gösterme, öğrenciye kılavuzluk yapmadır.*

Başarılı bir öğretme etkinliğinin gerçekleşebilmesi için, öğrencinin öğrenme ihtiyacını hissetmesi ve öğrenmeyi arzulaması gerekir. Hiçbir öğretme etkinliği, öğrencinin öğrenme arzu ve isteği olmadan beklenen sonucu vermez. Öğrencinin bazen bir davranışı yapmasına izin verilmeyebilir, ya da bir davranışı yapmağa zorlanabilir. Unutulmamalıdır ki zorlama etkisiyle kazanılan davranışlar, zorlama devam ettiği sürece kalıcıdır. Üstelik zorlanarak elde edilen davranışların istenmeyen yan ürünleri de olabilir.

Öğretmenlerin görevi, öğrencileri öğrenme istek ve ihtiyacı doğrultusunda eğitmek olmalıdır. Bu durum, öğrenci öğrenme istek ve ihtiyacı duymuyorsa öğrenme-öğretme etkinliklerinden vazgeçilmelidir, anlamına alınmamalıdır. Eğer, öğrenci öğrenme ihtiyacını hissetmiyor, bunun sonucu olarak da öğrenme arzusu ve ilgisi duymuyorsa, öğretmenin görevi öğrenme ihtiyacını öğrenciye hissettirmek, bunun sonucu olarak da öğrencide öğrenme arzu ve ilgisini uyandırmak olmalıdır. İlkokuma-yazma öğretiminde çağdaş öğrenme-öğretme anlayışıyla çocuğu başarıya götürmeyi amaçlayan bu çalışma, öğrenciyi merkeze alan ve onda güçlü bir okuma yazma öğrenme arzu ve isteği uyandırarak okuma yazma başarısını kazandırmayı temel hedef olarak benimsemiştir.

Öğrenme-Öğretme Süreci

Eğitim yoluyla çocuğa kazandırılması öngörülen davranışlar öğrenme-öğretme etkinlikleri yoluyla gerçekleştirilir. Öğrenme ve öğretme birbiriyle ilişkili ve birlikte yürüyen süreçlerdir. Öğrenme-öğretme sürecine öğretmen açısından bakıldığında “öğretme”, öğrenci açısından bakıldığında ise “öğrenme” kavramıyla karşılaşılar. Bu anlamda öğrenme ve öğretme aynı sürecin iki ayrı noktadan görünüşleridir. Bunların ikisinde de söz konusu olan aynı süreçtir. Buna davranış değiştirme süreci de denilebilir.